

Відгук

на дисертаційне дослідження Саєнко Тетяни Андріївни «Формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна», представленої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 016 Спеціальна освіта

Організація Об'єднаних Націй наводить статистику, згідно з якою приблизно один із кожних 800 немовлят у світі народжується із синдромом Дауна. Це не залежить від регіонального розташування країни народження немовляти, родинного статусу, віку батьків чи будь-яких інших чинників. За даними глобальної міжнародної організації, для розвитку особистості дітей із синдромом Дауна надзвичайно важливі доступ до необхідної медичної допомоги, програми раннього втручання та інклюзивної освіти, а також належні дослідження. Одним з таких досліджень є дисертаційна робота «Формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна» Саєнко Тетяни Андріївни.

У вступі обгрунтовано актуальність обраної теми окреслено мету та завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, висвітлено його теоретичні засади й методи, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо їх апробації та упровадження.

Грунтовний теоретичний аналіз, зроблений у кандидатській дисертації, дозволив Саєнко Т.А. простежити розвиток наукових поглядів на понятійно-категоріальну складову проблеми формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. У дослідженні авторка розкриває специфіку комунікативно-мовленнєвого дизонтогенезу у дітей з синдромом Дауна, узагальнює прояви порушень комунікативно-мовленнєвого розвитку, підтверджує взаємозв'язок специфіки комунікативно-мовленнєвих порушень з інтелектуальними порушеннями та особливостями психомоторного профілю у дітей цієї нозологічної групи, а також висвітлює важливість розуміння їх значення.

Вивчення рукопису дисертації переконливо засвідчує, що авторський підхід до розкриття вибраної проблеми можна характеризувати як фундаментальний і багатоаспектний. Текст чітко структурований, викладений хорошим науковим стилем, ясний, зрозумілий, граматично вивірений, усі викладені позиції добре аргументовані автором. Дисертаційна робота має належне оформлення тексту, таблиць, схем тощо.

Реалізації мети та завдань, поставлених у дослідженні, сприяв обґрунтований вибір теоретичних, загальнонаукових, емпіричних методів дослідження, а також методів математичної статистики. Таке коректне та компетентне застосування різних методів дослідження дозволило автору ґрунтовно дослідити винесені на захист положення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновку, бібліографічного списку та додатків.

Принципово важливим у контексті дослідження, на нашу думку, є проведений у першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні основи розвитку первинних навичок спілкування у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна» теоретико-методологічний аналіз комунікативно-мовленневого розвитку дітей дошкільного віку із синдромом Дауна, який підтвердив поліморфність, цілісність та складну структуру порушень, що визначає специфіку формування всіх складових комунікативно-мовленневої системи у випадках синдрому Дауна.

Виходячи з мети, об'єкта й предмета дослідження, у другому розділі «Особливості формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна» автором було розроблено методику констатувального експерименту, розроблено критеріально-діагностичний інструментарій організації констатувального етапу дослідження процесу формування комунікативно-мовленневих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна, а також репрезентовано результати.

Вдало, на нашу думку, представлена модель констатувального експерименту, яка підтвердила логіку наукового пошуку. Усі наведені дані, отримані в ході

констатувального експерименту, який проводився на основі науково обґрунтованих показників та рівнів сформованості комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна, ретельно проаналізовано і графічно представлено.

У третьому розділі описано програму формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна та результати експериментальної перевірки її ефективності, ретельно проаналізовано процес упровадження та оцінки ефективності такої програми, відстеження динаміки рівнів сформованості комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна. На особливу увагу, враховуючи вікові та типологічні характеристики залучених до експерименту дітей, заслуговують практичні рекомендації для батьків та спеціальних педагогів щодо формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей.

У висновку автором лаконічно узагальнено результати дослідження, сформульовано перспективні напрями подальшого дослідження

В опублікованих у наукових фахових виданнях матеріалах викладені основні результати дисертаційного дослідження Саенко Тетяни Андріївни. В цих публікаціях дисертантка, з орієнтацією на практику, вдало трансформує здобуті наукові результати в методичні рекомендації педагогам та батькам, розкриваючи шляхи оптимізації навчально-виховного процесу в дошкільній освіті.

Поряд із загальною позитивною оцінкою рецензованої дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання.

1. У дослідженні автор звертається до великого пласту наукових джерел, які висвітлюють специфіку формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дошкільників із синдромом Дауна. Здебільшого це теоретико-практичні здобутки українських наукових шкіл та узагальнення досвіду освітніх та реабілітаційних закладів. Однак, на нашу думку, глибина проведеного дослідження віддзеркалює також і європейський досвід. В Україні за останнє десятиліття, незважаючи на складну політичну та соціально-економічну ситуацію, було багато спільних

міжнародних наукових проектів, результати яких гідні уваги у контексті дослідження. Необхідно у цьому зв'язку переглянути посилання на список використаних джерел.

2. Незважаючи на глибину та повноту теоретичного аналізу, а також ретельність викладу констатувального та формувального етапів дослідження, бажаним видається розширення висновків за розділами, а також систематизація загальних висновків.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертаційна робота «Формування комунікативно-мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку із синдромом Дауна» Саєнко Тетяни Андріївни є завершеним самостійним дослідженням, яке може бути рекомендованим до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 016. Спеціальна освіта.

Рецензент:

доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри
психокорекційної педагогіки
та реабілітології
Українського державного університету
Імені Михайла Драгоманова

